

qbe64

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Knut Yrvin [mailto:knuty@skolelinux.no]

Sendt: 1. mai 2010 16:05

Til: Knut-Fredrik Hustad; Postmottak JD

Emne: Høringsuttalelse fra EFN om NOU 2009:15 skjult informasjon - åpen kontroll

Elektronisk Forpost Norge
Pb. 2631 Solli
0203 Oslo

Oslo, 1. mai 2010.

Justis- og politidepartementet
Lovavdelinga,
Postboks 8005 Dep,
0030 Oslo.

Høringsuttalelse fra EFN om NOU 2009:15 skjult informasjon - åpen kontroll

Elektronisk Forpost Norge (EFN) har gått igjennom Metodekontrollutvalgets rapport[1] "Skjult informasjon - åpen kontroll", NOU 2009:15. Rapporten omhandler politiets bruk av skjult overvåking, og bruk av overvåkingsdata i straffesaker. EFN har sterke interesser i å hindre at hele det norske folk blir romavlyttet og ransaket i private hjem, uten at noe kriminelt har skjedd.

Store deler av rapporten er godt gjennomarbeidet. Men rapporten går for langt i anbefalinger som gjør at folk flest kan overvåkes, i strid med Grunnlovens § 102. Dette viser i høringsbrevet som følger med høringen om Datalagringsdirektivet.

Det er gledelig at Justisminister Knut Storberget (AP) stoppet Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) i å overvåke uskyldige[2], i juli 2009. Dette bare litt over en uke etter at NOU 2009:15 ble offentliggjort. Det er synd at Justisdepartementet ikke har fulgt opp Grunnlovens §102 i arbeidet med Datalagringsdirektivet.

Dataavlesning er ikke noe entydig juridisk eller teknologisk begrep, rapporterer Metodeutvalget[1]. Utvalget har lagt til grunn at dataavlesning innebærer å skaffe seg tilgang til opplysninger i et elektronisk datasystem ved hjelp av dataprogrammer eller på annen måte. Begrepet i seg selv refererer dermed til en fremgangsmåte, og betegner ikke nødvendigvis en selvstendig etterforskningsmetode, slår Metodeutvalget fast.

Våre kommentarer til de enkelte kapitler i Metodekontrollutvalgets oppsummering:

* Innhenting av trafikkdata (avsnitt 2.10):

EFN støtter utvalget i at Post- og teletilsynet må fratas den muligheten de har i dag til å beordre utlevering av trafikkdata. Vi støtter at innhenting av trafikk- eller overvåkingsdata bare skal kunne skje etter beslutning om utleveringspålegg fattet av retten.

* Dataavlesning (avsnitt 2.12).

EFN støtter at retten til hemmelig ransaking innskrenkes. Metodeutvalget kommer i fare for å hevde at hemmelig ransaking og beslag av trafikkdata kan være mindre integritetskrenkende enn tradisjonell hemmelig ransaking. Vi oppfatter hemmelig ransaking og beslag av trafikkdata kan være vel så krenkende som hemmelig ransaking ved fysisk "besøk" av politiet.

Det er mange private forhold som ikke er av interesse i en etterforskning som enklere kan misbrukes i en etterforskning, eller kommer på avveie. Vi ser ikke at Metodeutvalget har diskutert tilgang til slike data i tilstrekkelig grad, ei heller sikring.

EFN ser ikke at Grunnlovens §102 åpner for at private aktører skal pålegges av

qbe64

staten å overvåke trafikkdata fra folk flest, for at politiet senere skal få utlevert overvåkingsdataene. Snarere tvert imot. §102 gir klart påbud om at ingen kan overvåke folk flest. Dette bekrefte ved at Justisministeren stoppet overvåkingen til Politiets Sikkerhetstjeneste (PST)2] i juli 2009.

EFN ser at Metodeutvalget i liten grad har diskutert forhold som taler for tiltales uskyld i en eventuell straffesak. Ved omfattende innsamling av trafikkdata, kan overvåkere fort se seg blind på dataene i seg selv, og tro at dataene kan brukes som bevis. Samtidig kan man overse behovet for å fremlegge data som taler for anklagedes uskyld. Dette kan igjen føre til justismord, som er årsaken til opprettelsen av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker ved lov av 1. januar 2004.

Ved å unngå en faglig gjennomgang av om overvåkingsdata er nyttige eller ikke, så forutsetter Metodeutvalget indirekte at overvåkingsdata er nyttig. Dette er omstridt. De land som gjennomfører massiv dataovervåking av sine innbyggere kan ikke vise til redusert kriminalitet. Datalagringsdirektivet har ikke bidratt til å redusere kriminalitet eller øke oppklaringsgraden ved lovbrudd, viser en hemmelig EU-rapport Aftenposten har fått tak i[3].

* Oppbevaring og sletting (kap. 2.13)

EFN støtter utvalgets forslag til sletting av data.

* Overskuddsinformasjon (kap. 2.14)

EFN støtter ikke utvalgets flertall om bruk av overskuddsinformasjon ved mistanke om andre kriminelle forhold. Dette fører til en stor utvidelse av retten til å bruke overskuddsinformasjon som bevis. Snarere bør man legge seg på mindretallets subsidiære forslag til ny straffeprosesslov §216 i bokstav b:

"som bevis for et straffbart forhold i sak mot den som avlyttingen er rettet mot, eller mot tredjemann i saker som kan begrunne den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra. Opplysningene skal ikke brukes som bevis for andre straffbare forhold enn det som begrunnet kommunikasjonskontrollen der det foreligger særlige grunner til at beviset ikke bør tillates ført,"

* Skjult tvangsmiddelbruk og pressens kildevern (2.17)

EFN støtter pressens kildevern. Metodeutvalget rapporterer:

Det bør stilles krav om «særlige grunner» for at telefoner eller lokaler som brukes av journalister skal kunne kontrolleres eller avlyttes. Utvalget foreslår også at materiale fra kommunikasjon mellom journalist og kilde bare skal kunne føres som bevis dersom vektige samfunnsinteresser tilsier det og opplysningene er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, jf. straffeprosessloven § 125 tredje ledd. Dersom journalisten eller kilden har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, foreslås det at opplysningene bare kan føres når det finnes særlig påkrevd.

* Oppsummering

EFN vil med dette berømme Metodeutvalgets vurdering av Grunnlovens §102. Vi ønsker å berømme Justisdepartementet for å stoppe den grunnlovstridige overvåkingen til Politiets Sikkerhetstjeneste. Dessverre har ikke Justisdepartementet eller andre Arbeiderparti-statsråder fulgt opp Grunnlovens §102 i arbeidet med Datalagringsdirektivet.

Vi viser også til vår høringsuttalelse[4][5] om Datalagringsdirektivet, da det er flere IT-faglige begrensninger med overvåking av trafikkdata, og solid uthuling av personvern Metodeutvalget ikke har vurdert:

* Lenker

1.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/nouer/2009/nou-2009-15/3.html?id=569384>

qbe64

2. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article3159092.ece>
3. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article3607201.ece>
4. <http://efn.no/dld-hoeringsuttalelse2010.html>
5. <http://efn.no/pdf/dld-hoeringsuttalelse2010.pdf>

EFNs høringsuttalelse om Metodeutvalgets rapport NOU 2009:15 er skrevet og redigert av Knut Yrvin, med bidrag fra Thomas Gramstad.

Kontaktinformasjon:

styret@efn.no

mobil: 4817 6875 (leder: Thomas Gramstad) / 908 95 765 (styremedlem: Knut Yrvin)

EFN er en elektronisk rettighetsorganisasjon som jobber med medborgerskap og juridiske rettigheter i IT-samfunnet. www.efn.no

Med vennlig hilsen på vegne av EFN,

Knut Yrvin og Thomas Gramstad
Oslo, 1. mai 2010